

31. august 2018

TILSVAR PÅ HØRINGSUTTALELSE FOR REGULERING AV SØBERGSVATN I BINDAL KOMMUNE

KORT KOMMENTAR TIL KONSESJONSSØKNADEN:

Vi ser at det er to punkt i søknaden som medfører at det er lett å overvurdere de reelle konsekvensene ved tiltaket.

1. Høyde på demning: Demningen er beskrevet som opp til 2 meter høy og 20 meter lang. Dette ble skrevet på et tidspunkt der man var usikker på nøyaktig plassering og før det ble klart at man ønsket å senke vannspeilet med 50 cm. for å redusere konfliktgraden. Reell høyde vil kun bli ca. 0,5 meter over dagens vannspeil/terreng, og med et nedsprenget smalt parti. Demningen vil derfor bli mindre dominerende enn søknaden tilsier.
2. Kurve 3 i søknaden indikerer at den røde linjen viser forskjell i vannstand før og etter utbygging. Dette kan misforstås, da naturlig svingning i vannspeil ikke er medtatt. Kurven viser med andre ord ikke endringene som tiltaket vil medføre. Den er også sneket seg inn en liten skrivefeil ved at aksene viser en regulering mellom 302 og 303 meter og ikke mellom 301,5 og 302,5. Vi ser at dette har ført til misforståelse i høringsuttalelsen til Forum for natur og friluftsliv i Nordland, og beklager dette.

VURDERING AV PROBLEMSTILLINGER I INNKOMNE UTTALELSE:

For å få en vurdering av påstandene som fremkommer i høringsuttalelsen, har vi i tillegg til å gi egne kommentarer bedt SWECO besvare relevante spørsmål.

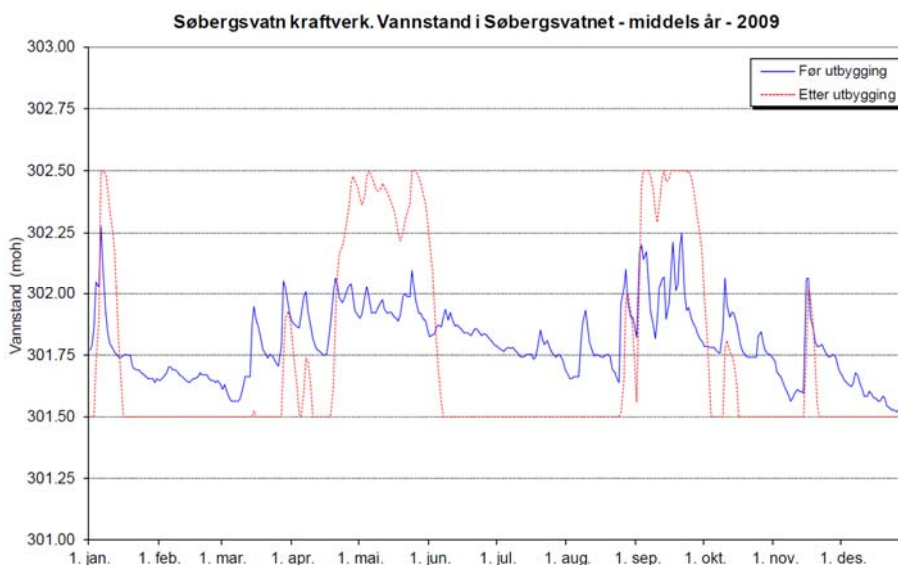
De gamle kartene er unøyaktige og vannets høydebeliggenhet står oppført til 302 meter. Reell høyde under laserkartlegging viste en høyde under oppmåling på 301,7 meter. SWECO har beregnet naturlig laveste vannspeil til å være 301,5 meter, slik at kurvene i SWECOs rapporter viser en regulering 1 meter opp og ikke 50 cm opp/50 cm ned.

I konsesjonssøknaden foreslås det å regulere vannet mellom 301,5 og 302,5 meter. Utbygger ønsker at HRV ikke overstiger naturlig maksimal vannstand. Oppdaterte lasermålinger viser da at reguleringen bør være mellom 301,2 og 302,2 meter (30 cm ned/70 cm opp).

Spørsmål til SWECO med egne tilleggskommentarer:

1. Hvordan vil vannstand i Søberg endres som følge av tiltaket?

- a. Området ble scannet med laser i 2017 og det foreligger nå en nøyaktig terrengmodell. Basert på modellering av utløpet til Søbergsvatn fratrukket de 5% høyeste og laveste vannføringer, har vannet en naturlig svingning på ca. 70 cm. Tiltaket vil medføre at disse svingningene øker med 32 cm til 102 cm. Om LRV senkes ca. 30 cm under naturlig lavvannspeil vil ikke reguleringen medføre at nye områder settes under vann. Konsekvensene av tiltaket vil derfor i all hovedsak begrenses til et lavere vannspeil når vannføringen er lav.

Kurven viser en regulering 1 meter opp fra naturlig laveste vannspeil. Ved å senke LRV til 301.2, vil ikke tiltaket føre til at nye områder settes under vann

2. Vil tiltaket medføre at nye arealer settes under vann, eller vil maksimalvannstand bli uforandret:

- a. I motsetning til inntaksmagasinet til et kraftverk, der vannspeilet holdes på høyest mulig nivå for å maksimere kraftproduksjonen, vil man i dette tilfellet - på samme måte som i uberørte vassdrag - få et vannspeil som ligger på et minimumsnivå ved lav vannføring og som øker etter hvert som vannføringen øker. Da minimumsnivået blir ca. 30 cm lavere og svingningene i vannspeilet øker med ca. 30 cm, vil maksimalvannstand ikke endres som følge av tiltaket. Med andre ord vil ikke tiltaket føre til neddemming av nye områder med potensiell drukning av eksisterende fuglereir. Tiltaket vil heller ikke gi direkte eller indirekte tap av reinbeiteområder.

3. *Hvis maksimalvannstand blir uforandret: Vil antall dager med maksimalvannstand øke?*
- a. Siden nytt vannspeil blir 30 cm lavere enn dagens vannspeil (og svingningene øker med 30 cm), vil antall dager med maksimalvannstand ikke endres i særlig grad. Tiltaket vil derfor ikke medføre vesentlige endringer i vegetasjonen rundt vannet.
4. *Er det sannsynlig at tiltaket vil medføre at det etableres en klar utvaskingszone i vassdraget?*
- a. I vannkraftmagasiner holdes vannspeilet kunstig høyt og kunstig lavt i så lange perioder at hverken vannlevende eller landlevende vegetasjon overlever. I uberørte vann har man naturlige svingninger, men der vannspeilet ligger lavt når vannføringen er lav.

Også i Søberg vil vannspeilet bli liggende lavt når det er lite vann i vassdraget. Svingningene ved høy vannføring vil øke fra ca. 70 cm til ca. 1 meter, men måten vannet svinger på vil i liten grad skille seg fra uberørte vann som har tilsvarende svingningshøyde. Storvatnet og Fjellvatnet, som ligger lengre ned i samme vassdrag, har naturlig svingning på ca. 2 meter grunnet det trange utløpet ved Øvereidet. I disse vannene er det ikke en skjemmende reguleringszone. Det er derfor lite sannsynlig at Søbergsvatn vil få den type synlig utvaskingszone som man ser på vanlige vannkraftmagasin.
5. *Vil tiltaket føre til økt risiko for usikker is som kan skape problemer for reindriften?*
- a. Tiltaket vil føre til ca. 30 cm mer variasjon i vannstanden (som er negativt), men svingningene vil gå langsommere slik at isen har bedre tid til å føye seg til tørrlagt terreng. Utløpet til Søbergsvatnet har en naturlig risiko for usikker is i dag. Den foreslåtte reguleringen vil ikke øke området med usikker is på dette punktet ved utbygging. Det er mulig at tiltaket kan føre til økt risiko for usikker is ved innløp til tjernen rett nedstrøms utløp til Søbergsvatnet. Endringen i vannstand i Søbergsvatnet er liten og forekommer ikke ofte om vinteren og vil dermed ikke medføre usikker is rundt innsjøen.

For å sikre passasje ved utløpet i perioder der isen i vannet er usikker, foreslås

det å bygge en bro der reindriften kan krysse med snøskuter som avbøtende tiltak.

6. *Vil tiltaket kunne gi en reell påvirkning av våtmyr rundt Sørengvatn?*
 - a. Endringene i vannføring ut fra Søberg er begrenset, og det er et relativt stort nedslagsfelt til Sørengvatn som er upåvirket. I tillegg er utløpsprofilen til Sørengvatn relativt flat, slik at tiltaket vil gi minimale endringer i vannstand i Sørengvatn. Risiko for negativ påvirkning på våtmyr rundt Sørengvatn er derfor svært liten.

7. *Vil tiltaket kunne gi en reell påvirkning av vannstand i Fjellvatnet eller Eidevatnet som vil kunne påvirke verneverdiene i Eidsvatnet barskogvernområde?*
 - a. Dette er vann som har en høy naturlig svingning. Endringen av vannføring ut fra Søberg vil kunne gi noe langsommere svingninger i Fjellvatnet og Eidevatnet, men effekten er marginal og det er svært lite sannsynlig at dette vil kunne påvirke verneverdiene i Fjellvatnet og Eidevatn. Selv ved et dambrudd vil påvirkning på vannstand ved verneområdene være liten.

8. *Deler av datagrunnlaget er fra 2005. Er dette grunnlaget fortsatt gyldig, eller er det sannsynlig at det har skjedd endringer i området som gjør at grunnlaget er foreldet?*
 - a. Ut fra at tiltaket ikke vil medføre neddemming av nye områder, vil ikke tiltaket føre til endringer som påvirker flora og fauna på land utover at eksisterende vegetasjon vil krype noe nedover som følge at vannspeilet senkes med ca 30 cm.

Da effektene av tiltaket primært vil være senkning av vannspeilet med 30 cm, vil konsekvensene primært vurderes på topografi, dybdekart og flyfoto. Man har også god dialog med grunneier, som har oppdatert informasjon om fiskebestandene, men eventuelle endringer i fiskesamfunnene fra 2005 er egentlig ikke relevant for å vurdere de langsiktige effektene av en slik senkning. Vi mener datagrunnlaget derfor er tilstrekkelig.

Kommentar om påvirkning av fiskesamfunn i vannet: Det er 3,4 meter høydeforskjell mellom Søbergsvatn og kulpen under. Selv om det er lite sannsynlig, er det mulig at det gytes i området nedstrøms den planlagte demningen og at ørret fra dette området svømmer opp i

Søberg og dermed bidrar til rekruttering i Søbergsvatnet. Om dette er tilfelle, vil rekruttering i Søberg gå noe ned. Det er også mulig at senkningen av vannspeilet med 30 cm vil kunne påvirke noen gyteplasser, men gyteområder anses ikke å være en begrensende faktor i Søbergsvatn. En eventuelt redusert rekruttering vil føre til mindre konkurranse om maten, som igjen kan gi en marginal positiv effekt på gjennomsnittstørrelsen i vannet. Det er lite sannsynlig at tiltaket vil medføre registrerbare endringer i vannets fiskestammer eller for vannlevende organismer.

KOMMENTARER TIL HØRINGSUTTALELSENE

FYLKESMANNEN I NORDLAND:

- Naturverdier: Da tiltaket ikke vil føre til en skjemmende utvaskingsone og ikke vil gi andre store synlige inngrep, mener vi tiltaket i liten grad vil påvirke landskapsrommet. Om man ikke er i nærområdet ved demningen vil det være vanskelig å observere at det er gjort endringer i vannet.
- Reindrift: Vi har full forståelse for reindriften utfordringer og behov, men vi kan ikke se at tiltaket vil påvirke reindriften i vesentlig grad i dette tilfellet.
 - FMNO skriver at tiltaket vil føre til tapt beiteareal. Dette er ikke riktig (se SWECO spørsmål nummer 2). Tiltaket vil ikke demme ned nye områder og det vil derfor ikke påvirke beiteområder eller trekkruter for rein. Om noe, vil tiltaket gi noen få dekar med økt beite grunnet en gradvis revegetering av deler av strandsonen som etableres ved 30 cm senkning av vannspeil.
 - FMNO kommenterer problemstilling med fragmentering av beiteområder og beitero. Dette er særlig viktig for reinsdyr i en tid av året der de har energiunderskudd.

Området blir benyttet av reindriften på seinvinteren. Anleggsarbeidet er begrenset til et lite geografisk område, og all byggeaktivitet kan gjennomføres i en periode på året da reindriften ikke benytter området. Tiltaket vil derfor ikke påvirke reindriften i anleggsfasen.

Tiltaket består av en lav betongdemning som vil stå i svært mange år uten vedlikeholdsbehov. Tiltaket vil derfor i praksis ikke føre til økt ferdsel om vinteren/senvinteren i driftsperioden
 - I uttalelsen kommenteres det også problemstillinger rundt usikker is. Dette er vurdert på nytt av SWECO i spørsmål 5. Tiltaket vil ikke føre til is som vil skape problemer for reindriften eller andre. Tiltaket vil ikke påvirke områdene

mellom lille og store Søbergsvatn da tiltaket ikke fører til neddemning av nye arealer.

NORDLAND FYLKESKOMMUNE:

- Samfunnsvirkninger: For dette tiltaket er det inngått en særavtale der PE får 70% av inntektene av den teoretiske kraftproduksjonen på 3,2 GWh som tiltaket medfører. For PE vil dette være en stor og svært viktig næringsinntekt som vil endre bedriftens handlingsrom for videreutvikling av egen næring. Vi mener derfor tiltaket har større samfunnsmessig betydning enn andre kraftprosjekter i denne størrelsesorden.
- Rødlistearter: Da tiltaket ikke fører til neddemning av nye områder og da endringene i vannføring er såpass små, er det lite sannsynlig at tiltaket vil virke negativt på rødlistearter eller annen flora/fauna. Se SWECO sine svar på spørsmål 1,2,3,6,7
- Fylkesrådet skriver at tiltaket kan gi negative virkninger på en viktig våtmyr og reindriftens tilgang på vinterbeite. Dette er ikke korrekt. I henhold til SWECO sitt svar på spørsmål 2,3 og 6 vil ikke tiltaket påvirke våtmyr ved Sørengvatn og vil ikke føre til bortfall av beiteområder.

SAMETINGET:

- Uttalelsen er i stor grad en generell vurdering av at distriktet allerede er under så stort press at man ut fra et «føre-var» hensyn velger å varsle innsigelse. Vi har full forståelse for at reinbeitedistriktet er under et stort press, men vi mener dette tiltaket ikke kan sammenlignes med andre, større inngrep: I henhold til SWECO, vil det omsøkte tiltaket ikke føre til tap av beiteland, det vil ikke påvirke trekkveier, det gir ikke reell økt risiko for usikker is, og det vil ikke føre til økt ferdsel i området i den del av året som reindriften benytter området.

NATURVERNFORBUNDET I NORDLAND

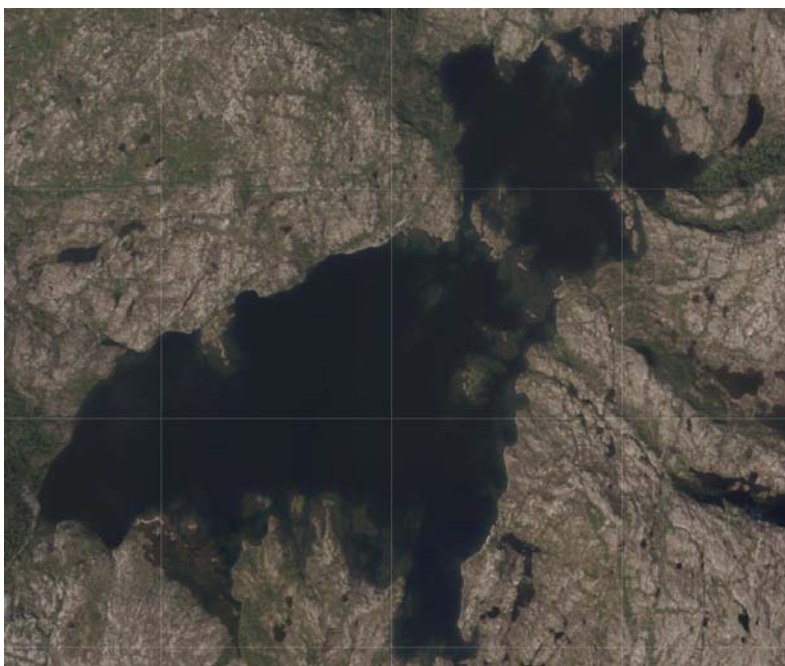
- Påvirkning av Eidsvatnet naturreservat: Vi viser til SWECO sitt svar på spørsmål 7, som viser at tiltaket i praksis ikke vil kunne føre til endringer i Eidevatn og Fjellvatnet som vil kunne være negativ for verneverdiene. Vi mener ut fra dette at tiltaket ikke er i strid med verneforskriften
- Forbundet skriver at tiltaket er i strid med igangsatt saksbehandling for utvidelse av Eidsvatnet naturreservat. Utvidelsen av naturreservatet er allerede gjennomført og området er i dag en del av Eidsvatnet naturreservat. Det vises derfor til foregående punkt.
- INON: Så vidt vi er kjent med er INON fjernet som begrep i denne typen saker. Det

vises til våre kommentarer til Fylkesmannen sin uttalelse.

- Det ser ut som en litt misvisende kurve 3 i søknaden kan ha medført at Naturvernforbundet har misforstått punktet om reguleringshøyde. Kurven viser 1 meters regulering, men Y-aksen viser regulering mellom 302-303 og ikke 301,5 til 302,5. Det korrekte er derfor at reguleringshøyden er 1 meter og ikke 1,5 som forbundet skriver.
- Kurve 3 er også feil ved at den ikke viser den naturlige svingningen til vannet (Se SWECO sitt svar til spørsmål 1), slik at konsekvensene virker større enn de er i virkeligheten. Sammenlignet med naturtilstanden, vil tiltaket medføre at vannet reguleres 30 cm mer enn i naturtilstanden.
- Brukerinteresser: Fisket i området er forbeholdt leietagere hos Plahtes Eiendommer. Tiltaket vil i henhold til grunneier i liten grad påvirke hans næring på negativ måte. Resterende bruk av området vil derfor begrenses til turgåere og fiskende ungdom under 16 år. Grunneier mener denne ferdselen er relativt liten. Tiltaket vil i praksis være så lite synlig at det i liten grad vil forringe området visuelle kvaliteter.
- Kunnskapskrav i Naturmangfoldloven: Tiltaket fører ikke til neddemming av nye områder. Påvirkningene vil primært være som følge av 30 cm. senkning av Søberg. Konsekvensene av senkning vil i stor grad bestemmes av fysiske faktorer som topografi. Ut fra at det foreligger gode ortofoto samt laserbasert terrengmodell, har man godt grunnlag for å vurdere konsekvensene med tiltaket. Det er derfor ikke nødvendig med ny feltbefaring for mer oppdatert kunnskap i forhold til naturmangfoldloven.
- Usikker is: SWECO har gjort mer grundig vurdering av isforhold som viser at dette ikke er et problem. Se spørsmål 5.
- Verdi for et overmettet kraftmarked: Det er klare målsetninger om at fornybar energi skal erstatte fossile kraftkilder i årene fremover. Tapet i sentralnettet er så lite at det ikke spiller så stor rolle hvor kraften produseres. Tiltaket vil føre til en utjevning av kraftproduksjonen for Søberg kraftverk som vil være positivt for å stabilisere strømmettet.

STEINAR HANSEN

Steinar Hansen foreslår å heve vannspeilet med 1 meter fremfor å senke det med 30 cm.

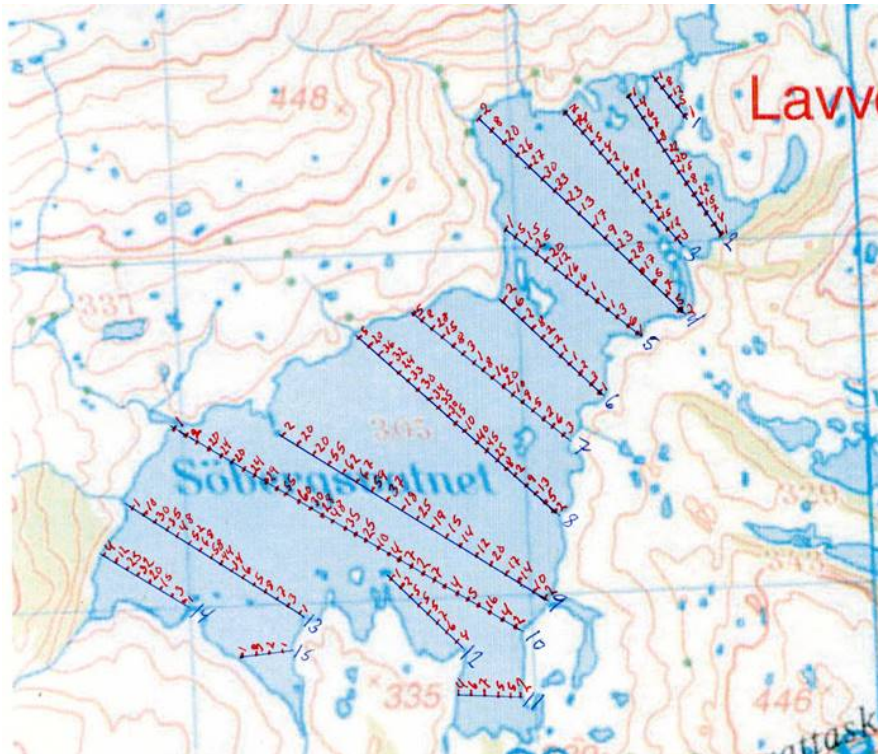
Nord i vannet er det et grunt parti hvor det vil kunne dukke opp flere skjær. Grunneier mener det ikke vil bli noe problem å ro i vannet om vannspeilet senkes med 30 cm. Utbygger mener 30 cm. senkning gir den beste løsningen, men er positive til å flytte reguleringen opp eller ned om NVE skulle ønske dette.

VASSBYGDA JEGER OG FISKEFORENING (VJFF)

For å sikre lokalbefolkningen god tilgang til jakt og fiske, har Plahtes Eiendommer inngått leieavtale med to jeger og fiskeforeninger som for en symbolsk sum gis rett til fiske og småviltsjakt på store områder. I Vassbygda gjelder jaktretten på småvilt hele området, mens fiskeretten i enkelte vann som Søberg er ikke inkludert. Ut fra dette blir vannet nesten utelukkende benyttet av Plahtes Eiendommers ordinære leietakere.

VJFF skriver at «store områder som ellers ikke er under vann, blir nettopp dette». Dette er feil. Tiltaket vil ikke føre til neddemming av nye områder. Tiltaket vil derfor ikke påvirke hekkelokaliteter på lave holmer og skjær.

VJFF skriver videre «Ved å senke vannstand frykter vi at det kan få store negative konsekvenser for vannlevende organismer». Dette er i strid med SWECO sine vurderinger.

Dybdekartet viser at vannet er 67 meter på det dypeste og med unntak av enkelte grunne skjær, vil ikke 30 cm senkning føre til tørrlegging av store områder. Det er lite sannsynlig at tiltaket vil gi registrerbare endringer for vannlevende organismer i dette vannet

FORSLAG TIL AVBØTENDE TILTAK:

- Anleggsfase legges til en tid på året da reindriften ikke benytter området
- Demningen bygges med en konstruksjon og av en kvalitet som minimerer behov for ettersyn og vedlikehold. Fremtidig vedlikehold legges i størst mulig grad til tider på året der reindriften ikke benytter området
- Vannspeilet skal holdes på LRV når det er lite vann i vassdraget
- Det bygges en bro ved utløpet av Søbergsvatnet med bredde for snøskuter og ATV som kan benyttes av reindriften i de deler av året det ikke er farbar is.

Med vennlig hilsen

Frithjof M. Plahte

Martin Vangdal